

Міністерство освіти і науки України
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

ЗАТВЕРДЖЕНО

Приймальною комісією

Протокол №4 від 01 лютого 2022 р.

Голова Приймальної комісії

 Олександр САМОЙЛЕНКО

ПРОГРАМА

вступного іспиту з міжнародних відносин

Другий (магістерський) рівень

Галузь знань - 29 Міжнародні відносини

Спеціальність: 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації
та регіональні студії

На основі: освітнього ступеня бакалавр,
освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст

РОЗГЛЯНУТО ТА ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні Вченої ради

історико-юридичного факультету

Протокол №5 від 12 січня 2022 року

Голова Вченої ради

 Володимир МАРТИНЕНКО

Ніжин 2022

Пояснювальна записка

Програма вступних випробувань для підготовки за освітнім ступенем «магістр» за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» розроблено на підставі Закону України «Про вищу освіту», Закону України «Про освіту», «Умов прийому до закладів вищої освіти (ЗВО) України», затверджених наказом Міністерства освіти і науки України.

Вступники повинні володіти ґрунтовними сучасними знаннями з базових дисциплін, що викладались за освітнім рівнем «бакалавр»: вступ до спеціальності «Міжнародні відносини», історія міжнародних відносин, міжнародні відносини та світова політика, основи наукових досліджень, конфліктологія та теорія переговорів, теорія міжнародних відносин, міжнародні організації, дипломатична та консульська служба, дипломатичний протокол та етикет, зовнішня політика України, країнознавство, зовнішня політика країн світу.

Знання та вміння, продемонстровані вступником на іспиті з фаху, незалежно від форми проведення, оцінюються за 200-бальною шкалою. Іспит з фаху проводиться у письмовій формі. Загальний час, відведений на складання іспиту з фаху, не може перевищувати три (астрономічні) години.

Особи, які отримали на іспиті з фаху менш ніж 100 балів, позбавляються права на участь у конкурсі на зарахування за обраною спеціальністю (магістерською програмою). На основі вищезгаданих дисциплін кафедрою підготовлені і затверджені питання до іспиту у відповідності до блоків.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Під час оцінювання відповідей вступників рекомендується користуватись такими критеріями:

200-186 балів ставиться вступнику, який дав чітку і обґрунтовану відповідь. Передбачає повне розкриття усіх питань, зазначених в білеті; змістовний та логічний виклад матеріалу; чітке дотримання хронології подій і явищ; аналіз проблеми з використанням першоджерел; вміння здійснювати самостійний аналіз міжнародних явищ та процесів із застосуванням сучасних

методологічних підходів і методів, робити аргументовані висновки; змістовні відповіді на додаткові запитання.

Відповідь вступника заслуговує від 185-166 балів, якщо вона передбачає достатнє розкриття усіх питань білету; змістовний та логічний виклад матеріалу; дотримання хронології подій і явищ; вміння здійснювати самостійний аналіз міжнародних явищ та процесів із застосуванням сучасних методологічних підходів і методів; робити аргументовані висновки; відповіді на додаткові запитання. При цьому вступник припускається незначних фактографічних помилок; висновки є недостатньо обґрунтованими та повністю не розкривають зміст питань.

165-136 балів передбачає неповне розкриття питань, зазначених в білеті; фрагментарні знання хронології, подій та явищ; недостатній рівень самостійного аналізу міжнародних явищ та процесів; при цьому висновки є не обґрунтованими та недостатньо розкривають суть питань.

135-100 балів ставиться в тому випадку, коли вступник володіє основними поняттями і методами відповідних теорій на рівні означень; дає відповіді лише на найпростіші запитання, допускає грубі помилки, не може скористатися підказками або не може відповісти на два з трьох питань.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Теорія міжнародних відносин

1. Наукові та методологічні основи теорії міжнародних відносин
2. Понятійно-категорійна система теорії міжнародних відносин
3. Сутність та типологія міжнародних відносин.
4. Суб'єкти міжнародних відносин.
5. Основні наукові школи та напрямки теорії міжнародних відносин
6. Класичний напрям теорії міжнародних відносин, його витоки та особливості.
7. Ідеалізм та його основні концепції. Специфіка ідеалістичної парадигми теорії міжнародних відносин.
8. Реалізм у теорії міжнародних відносин та його основні концепції.

9. Специфіка неореалізму у теорії міжнародних відносин та його основні концепції.
10. Біхевіоризм у теорії міжнародних відносин
11. Детерміністичні теорії міжнародних відносин
12. Географічний детермінізму теорії міжнародних відносин. Геополітика та геостратегія.
13. Розвиток марксистської парадигми у теорії міжнародних відносин.
14. Неомарксизму теорії міжнародних відносин. Світ-системна теорія.
15. Модернізм і постмодернізм у теорії міжнародних відносин.
16. Теорія міжнародних систем.
17. Вестфальська система міжнародних відносин.
18. Віденська система міжнародних відносин.
19. Версальсько-Вашингтонська система міжнародних відносин.
20. Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних відносин.
21. Постбіполярна система міжнародних відносин.
22. Теорія міжнародних конфліктів
23. Теорія мирного співіснування та міжнародної співпраці
24. Поняття безпеки у міжнародно-політичній науці. Концепції безпеки.
25. Прогностика та моделювання як основа стратегії зовнішньої політики.

ІСТОРІЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

1. Європейська політика в XVII ст. Формування та основні засади Вестфальської системи.
2. Наполеонівські війни. Міжнародні відносини в Європі в період Віденської системи.
3. Перша світова війна: причини, передумови, геополітичні наслідки.
4. Версальсько-Вашингтонська система: створення, зміст, історичні наслідки.
5. Спроби ревізії Версальської договірної системи в 20-х рр. “Російський” та “німецький” чинники міжнародної політики.
6. Міжнародні відносини в Європі та на Далекому Сході в 1930-х рр..
7. “Рік кризи” (вересень 1938 – вересень 1939 рр.).

8. Історична роль Ліги Націй: великі надії і реальні здобутки.
9. Друга світова війна: причини, дипломатичні передумови, міжнародно-політичні наслідки.
10. Міжнародні відносини на початковому етапі другої світової війни (вересень 1939-літо 1941 р.)
11. Антигітлерівська коаліція: історія виникнення та особливості функціонування (еволюція оцінок).
12. Проблема другого фронту в Європі та її наукова інтерпретація.
13. Проблеми післявоєнного врегулювання в Європі та на Далекому Сході в діяльності антигітлерівської коаліції.
14. Рішення Тегеранської, Ялтинської та Потсдамської конференцій з німецького питання.
15. Конференція в Думбартон-Оксі та Сан-Франциско. Заснування Організації Об'єднаних Націй. ООН в сучасній системі міжнародних відносин
16. Інтеграційний процес в Західній Європі у другій половині ХХ століття. Досягнення і проблеми західноєвропейської інтеграції на сучасному етапі.
17. "Холодна війна": сутність, форми, етапи
18. "Холодна війна": сучасний стан вивчення проблеми.
19. Розрядка міжнародної напруженості та її зрив.
20. „Друга хвиля” „холодної війни”
21. Нове політичне мислення” в міжнародних відносинах. Закінчення "холодної війни" і крах біполярної системи
22. Деколонізація. Країни третього світу у світовій політиці біполярного та постбіполярного періодів
23. Основні тенденції в міжнародній політиці в 1990-х рр.
24. Сучасна система міжнародних відносин. Глобальні проблеми людства. Нові параметри міжнародної та європейської безпеки у ХХІ ст.
25. Роль і місце України в сучасній системі міжнародних відносин.

ПРАКТИКА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

1. Поняття дипломатії і дипломатичної служби. Роль дипломатії як знаряддя зовнішньої політики держави..
2. Державні органи зовнішніх зносин
3. Поняття консульської служби. Віденська конвенція про консульські відносини.
4. Структура і персонал дипломатичного представництва . Основні напрями й форми роботи дипломатичного представництва.
5. Дипломатичні привілеї та імунітети в сучасній системі міжнародних відносин.
6. Спеціальні місії як форма дипломатії
7. Поняття та особливості міжнародного права
8. Норми та джерела міжнародного права
9. Особливості галузей міжнародного права
10. Природа міжнародних суперечностей. Способи та варіанти врегулювання конфліктів.
11. Переговорний процес як засіб врегулювання сучасних міжнародних конфліктів.
12. Міжнародна інформація як складова глобальної комунікації
13. Інформаційно-психологічні операції та війни. Інформаційна безпека.
14. Інформаційні технології формування іміджу держави.
15. Інформаційна культура та її роль в удосконаленні міжнародної інформаційної діяльності
16. Інформаційно-аналітична робота: мета, зміст та методологія. Методики інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин.
17. Загальні принципи діяльності міжнародних організацій
18. Універсальні міжнародні організації «системи ООН»
19. Регіональні організації та міждержавні утворення
20. Міжнародні фінансові організації
21. Міжнародні неурядові організації
22. Міжнародний туризм як економічний та соціокультурний феномен
23. Міжнародні туристичні організації

24.Сутність та класифікаційні ознаки міжнародного туристичного ринку

25.Туристичні макрорегіони світу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Берлач А.І., Кондрюкова В.В. Конфліктологія: навч. посіб. / А. І. Берлач. – К: «Університет «Україна», 2007. – 204 с.
2. Ващенко І.В. Конфліктологія та теорія переговорів: навч. посіб. / І.В. Ващенко, М.І. Кляп. – К.: Знання, 2013. – 407 с.
3. Газін В.П., Копилов С.А. Новітня історія країн Європи та Америки, 1918-1945. Підручник для студентів вищих навчальних закладів 2-е вид., доп., перероб.- К., 2003
4. Газін В.П., Копилов С.А. Новітня історія країн Європи та Америки, 1945-2000 рр.: Навч. Посібник для студентів гуманітарних спеціальностей.- Кам'янець-Подільський, 2000
5. Газін В.П., Копилов С.А. Новітня історія країн Європи та Америкиша початку ХХІ ст.: навч. Посібник для студентів гуманітарних спеціальностей.- Кам'янець-Подільський, 2015.
6. Гірник А., Бобро А. Конфлікти: структура, ескалація, залагодження / А.Гірник, А. Бобро. – К.: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2003. – 172 с.
7. Гуменюк, Б. І., Щерба, О. В. Сучасна дипломатична служба: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2001. – 255 с.
8. Іваницька О.П. Зовнішня політика країн Західної Європи та Північної Америки у пост біполярний період (1990-і – 2000-і роки). Навчальний посібник.К., 2012
9. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-1945). Навчальний посібник. – К., 2001
- 10.Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1945-2002). Навчальний посібник для вищих навчальних закладів.- Вінниця, 2003

- 11.Калашник Г. М. Вступ до дипломатичного протоколу та ділового етикету [Текст] : навч. посіб. / Г. М. Калашник. – К. : Знання, 2007. – 143 с.
- 12.Камінський А. Основи міжнародних відносин / А. Камінський. – Л.: ЛНУ ім. Івана Франка, 2001. – 238 с.
- 13.Коломієць В. Міжнародні інформаційні системи. — К., 2001.
- 14.Кудрявцева С.П., Колос В.В. Міжнародна інформація. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. — К.: Видавничий Дім «Слово», 2005. - 400с.
- 15.Макаренко Є. А. Інформаційне суспільство, політика, право в програмній діяльності ЮНЕСКО. — К., 2002
- 16.Мальський М. З. Теорія міжнародних відносин: підруч. / М. З. Мальський, М. М. Мацяк; МОНУ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, ф-т міжнарод. відносин. – 4-те вид., переробл. І доповн. – К.: Знання, 2011. – 406 с.
- 17.Мицик Л.М. Новітня історія зарубіжних країн. Курс лекцій. – Ніжин, 2001.-
- 18.Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945-70-і роки): Підручник.- К., 2003
- 19.Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000 рр.): Підручник.- К., 2001
- 20.Пірен М.І. Конфліктологія. Підручник для студентів вищих навчальних закладів / М. І. Пірен ; Міжрегіональна академія управління персоналом. - К. : МАУП, 2003. - 360 с.
- 21.Сагайдак О. П. Дипломатичний протокол та етикет : навчальний посібник / О. П. Сагайдак. – К. : Знання, 2006. – 380 с.
- 22.Сардачук, П. Д., Сагайдак, О. П. Дипломатичне представництво: організація і форми роботи: Навч. посібник. – К.: Знання, 2008. – 295 с.
- 23.Теорія міжнародних відносин. Міжнародні відносини та світова політика: навч.посіб. / М.П. Требін, Л.М. Герасіна, В.Л. Погрібна та ін. - Х.: Право, 2016. - 540 с.

- 24.Тихомирова Є.Б., Постоловський С.Р. Конфліктологія та теорія переговорів: підр. / Є.Б. Тихомирова, С.Р.Постоловський. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. – 240 с.
- 25.Троян С.С. Вступ до теорії міжнародних відносин: Навч. посібник. – К., 2000.
- 26.Цветков Г.М. Міжнародні відносини і зовнішня політика в 1917-1945 рр. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К., 1997.
- 27.Цимбалістий В. Ф. Теорія міжнародних відносин: навч. посіб. / В. Ф. Цимбалістий. – 3-тє вид., доповн. та виправл. – Л.: Новий світ, 2007. – 360 с.
- 28.Шепелєв М. А. Теорія міжнародних відносин: підруч. / М. А. Шепелєв. – К.: Вища шк., 2004. – 622с.
- 29.Шинкаренко Т. І. Дипломатичний протокол та етикет : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. І. Шинкаренко ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К. : Київський університет, 2009. – 296 с.